

Informācijas nesniegšana Valsts ieņēmumu dienestam (VID) saskaņā ar tā pieprasījumu, nav uzskatāma par izvairīšanos no nodokļu nomaksas un nav pamats VID veikt uzņēmuma saimnieciskās darbības apturēšanu, ja pieprasījuma adresātam ir uzlikts pienākums sniegt VID informāciju par adresāta klientiem vai citām trešajām personām (netiek pārbaudīta pieprasījuma adresāta paša darbība).

Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departaments 2020.gada 18.februārī pieņēma spriedumu lietā SKA-80/2020, saskaņā ar kuru tika nolemts atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 14.jūnija spriedumu šajā lietā, ar kuru Administratīvā apgabaltiesa nolēma, ka VID nepareizi traktēja likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 14.punktu, paplašinot tā formālo piemērošanu arī uz gadījumiem, kad informāciju uzņēmums VID nesniedz par tā rīcībā esošo trešo personu darījumiem.

Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 14.apakšpunktu izvairīšanās no nodokļu un nodevu maksāšanas ir: *"apzināta nepatiesas informācijas sniegšana nodokļu deklarācijās, nodokļu deklarāciju, informatīvo deklarāciju vai nodokļu administrēšanai un kontrolei nepieciešamās pieprasītās informācijas neiesniegšana, nelikumīga nodokļu atvieglojumu, priekšrocību un atlaižu piemērošana vai jebkura cita apzināta darbība vai bezdarbība, kuras dēļ nodokļi vai nodevas nav samaksātas pilnā apmērā vai daļēji"*.

VID pieprasa nodokļu maksātājiem informāciju ne tikai par viņiem pašiem, bet arī par viņu darījumu partneriem un trešajām personām, savukārt attiecīgajiem nodokļu maksātājiem ir pienākums iesniegt šādu informāciju Valsts ieņēmumu dienestam. Tomēr apstāklis, ka Valsts ieņēmumu dienestam ir tiesības, bet nodokļu maksātājam ir pienākums iesniegt dokumentus un informāciju par darījumu partneri, nedod pamatu secinājumam, ka nodokļu maksātājs, neiesniedzot šādu informāciju un dokumentus, likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1.panta 14.apakšpunkta izpratnē vienmēr pieļauj izvairīšanos no nodokļu nomaksas juridiskā nozīmē un līdz ar to tas ne vienmēr ir formāls pamats saimnieciskās darbības apturēšanai. Pamatojoties uz minēto tiesību normu VID būtu tiesības apturēt uzņēmuma saimniecisko darbību tikai tad, ja būtu konstatēts, ka uzņēmums, kuram VID pieprasa informāciju nesniedz informāciju pats par savu darbību.

Līdzīgi lietas apstākļi pastāv arī administratīvajā lietā Nr.A420324317 (lieta vēl nav iztiesāta), kur VID 2017.gadā apturēja SIA "INTERNET" saimniecisko darbību pamatojoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1.panta 14.apakšpunktu kopsakarā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.panta sesto daļu. Likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.panta sestajā daļā ir paredzēts, ka interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojuma sniedzējam pēc Valsts

ieņēmumu dienesta pieprasījuma saņemšanas ir pienākums sniegt tā rīcībā esošo informāciju par izvietotajiem sludinājumiem un to izvietotājiem (sludinājumu iesniedzējiem).

Konkrētajā situācijā, VID, veicot informācijas pieprasījumu, pārbaudīja nevis pašu informācijas pieprasījuma adresātu (SIA "INTERNET"), bet gan trešās personas, jo tika pieprasīta informācija par tās klientu izvietotajiem sludinājumiem. Atbilstoši likumam „Par nodokļiem un nodevām” šāda informācijas nesniegšana nevarēja tikt atzīta, kā izvairīšanās no nodokļu un nodevu maksāšanas gadījumā, it īpaši, ja VID informācijas pieprasījumus, kā administratīvos aktus SIA "INTERNET" pārsūdzēja administratīvajā tiesā un šo administratīvo aktu darbība 2017. un 2018.gadā atbilstoši Administratīvā procesa likumam bija apturēta. Līdz ar to, prognozējot lietas iznākumu var teikt, ka SIA "INTERNET" saimnieciskās darbības apturēšana 2017.gadā nebija tiesiska.

Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departaments 2020.gada 18.februāra spriedumā nonāca pie secinājuma, ka gadījumos, kad nodokļu maksātājs atsakās sniegt informāciju, tiek apgrūtināta pierādījumu iegūšana par cita nodokļu maksātāja darbību, tomēr nav pamata piemērot tik būtisku komersanta tiesību ierobežojumu, kā saimnieciskās darbības apturēšana. Šādos gadījumos pamatu saimnieciskās darbības apturēšanai nevar tulkot tik plaši, kā to norāda VID. Dienestam, veicot tā uzdevumus, nav tiesību par nesadarbošanos ar nodokļu administrāciju ikvienā gadījumā piemērot tik būtisku nodokļu maksātāja tiesību ierobežojumu, kāda ir saimnieciskās darbības apturēšana. Tiesa sprieduma motīvu daļā norāda: *“VID ir jāpamato nodokļu sistēmas apdraudējums no konkrētā nodokļu maksātāja puses. Nav pietiekami ar vispārīgu atsauci vai pieņēmumu, ka šādas situācijas varētu veidoties”*.

Sīkāk par valsts iestāžu un amatpersonu informācijas pieprasījumu tiesisko dabu (ne tikai kontekstā ar interneta sludinājumu pakalpojumu sniedzējiem) mūsu mājas lapā varēs iegādāties speciālu video lekciju. Sekojiet jaunumiem mūsu mājas lapā!

SIA “E-sabiedrības risinājumi” valdes loceklis,

personas datu aizsardzības speciālists

Māris Ruķers